

**Абай атындағы қазақ Ұлттық педагогикалық
университеті**

Тақырыбы:

Голарктикалық патшалық

Аға оқытушы: Майматаева А.Д.

Орындаған: Нүсіпбек Зере

Жоспары:

- 1. Голарктикалық патшалыққа сипаттама***
- 2. Голарктикалық патшалықтың патшалықшалары мен облыстары***
- 3. Голарктикалық патшалықтың эндемик өсімдіктері***

Құрлықты флоралық флоралық жүйесін жасағандардың бірі дат ботанигі Д. Скоу. Ол 1823 жылы құрылықты 25 патшалыққа сондай –ақ олардың бөлігін Провинцияларға бөлді. Флоралық аудандастырудың дамуында көптеген ғалымдар: А.Энглер, Л.Дильс, Р.Руд, А.И.Толмачев үлес қосты

Қазіргі таңда А.Л.Тахтаджянның флоралық аудандастыру жүйесін негізге аламыз:

*Голарктикалық
патшалық*

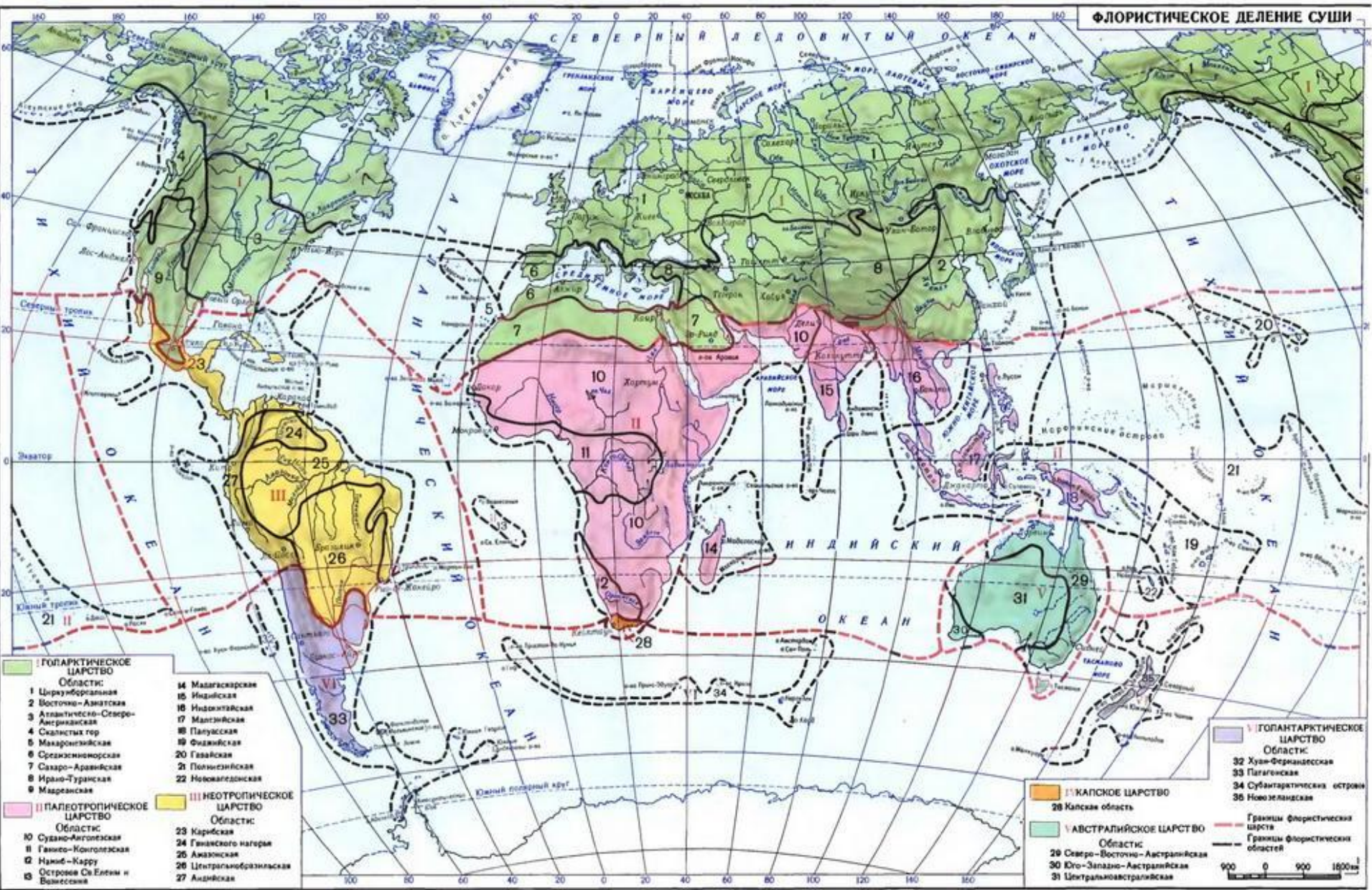
*Голантарктика
лық
патшалық*

*Палеотропика
лық
патшалық*

*Неотропикалық
патшалық*

Кап патшалығы

*Аустралия
патшалығы*

- I ГОЛАРКТИЧЕСКОЕ ЦАРСТВО**
- Область:
- 1 Циркумполярная
- 2 Восточно-Азиатская
- 3 Атлантически-Северо-Американская
- 4 Скандинавская
- 5 Макаронийская
- 6 Средиземноморская
- 7 Сахаро-Аравийская
- 8 Ирано-Туранская
- 9 Мадридская
- 14 Мадагаскарская
- 15 Индийская
- 16 Индонезийская
- 17 Малайская
- 18 Папуаская
- 19 Фиджийская
- 20 Гавайская
- 21 Полинезийская
- 22 Новогвинейская
- III НЕОТРОПИЧЕСКОЕ ЦАРСТВО**
- Область:
- 23 Карибская
- 24 Гвианского нагорья
- 25 Амазонская
- 26 Центральноеамериканская
- 27 Андийская

- V ГОПАНТАРКТИЧЕСКОЕ ЦАРСТВО**
- Область:
- 32 Хуан-Фернандесская
- 33 Пагагенская
- 34 Субантарктические острова
- 36 Новоzeландская
- IV КАПСКОЕ ЦАРСТВО**
- 28 Капская область
- VI АВСТРАЛИЙСКОЕ ЦАРСТВО**
- Область:
- 29 Северо-Восточно-Австралийская
- 30 Юго-Западно-Австралийская
- 31 Центральноеавстралийская

Автор карты академика А. П. Тахтаджян

-Голарктикалық патшалық

*Құрлықтың флоралық жіктелуіндегі
Голарктикалық патшалық ең ірісі және
құрлықтың жартысынан астамын алып жатқан
патшалық. Голарктикалық патшалықтың
флоралық құрамы шамамен 40 эндемикалық
тұқымдастан тұрады. Голарктикалық аумақта
магнолиялы, лавр, сарғалдақ, шамшат, қайың,
жаңғақ, қалампыр, қарақұмық, шай, шаршы гүлді
өсімдіктер, бұршақ, шатыргүл, қоңыраубас, қияқ,
дәнді өсімдіктер және басқа да тұқымдастар
кеңінен таралған.*

*Қылқанжапырақтылардан қарағай және кипарис
кеңінен таралған.*

Қоңыраубас

Қалампыр

Қарақұмық

Самырсын

Қарағай

Бұшақ

Голарктикалық патшалық үлкен 3 патшалыққа бөлінеді

1.Бореальды патшалықша

2.Ежелгі Жерортаеңіздік патшалықша

3.Мадреан патшалықшасы

Облыстары:
1.1

Циркумбореальды (Еуропа-Сібір-Канада)

1.2 Шығыс Азия (Жапония-Қытай)

1.3 Атлантикалық Солтүстік Америкалық 1.3 Қатпарлы таулы Үстірт

Облыстары:

2.1 Макронезия
2.2

Жерортаеңіздік
2.3 Сахара-Арабия
2.4 Иран-Тұран

Облыстары:
3.1 Мадреан (Сонор) Облысы

***Ежелгі Жерорта теңіздік патшалықша
4 облысқа жіктеледі***

1. Макронезия облысы эндемиктік түрлер салыстырмалы түрде (шамамен 30) аз, олардың басым бөлігі Канар аралдарында өседі. Бұл облыс палеоботаниктердің анықтауы бойынша. Еуропаның миоцанді және полиоенді ормандарына көбірек жақын. Бұл жердің эндемик өсімдігі-**Финик пальмасы**

Финик пальмасы

Тік шаншылып, 24 метр биіктікке дейін өсетін құрма пальмасы көбіне ыстық климатты аймақтарға тән.

2. Жерортатеңіздік облыс

Эндемиктік түрлер саны салыстырмалы түрде онша көп емес, түр эндемизмі 50% жетеді
Бұл облыстың эндемиктік түрлеріне : лавр ,зәйтүн қарағай түрлері, қойбүлдірген ағашы, аршагүл түрлері,ладанник пісте жатады

Зәйтүн,

Негізінен тропиктік,
субтропиктік аймақтарда өседі.
80-ге жуық түрі бар. Бұл түр
жабайы түрде кездеспейді.
Биіктігі 5 – 6 м, кейде 10 – 12 м-
ге дейін жетеді

3. Сахара-Арабия облысы.

Сахара –Арабия облысында 1500 эндемиктік түрлер кездеседі.

Шамамен 25 %

құрайды. Етті сабақты және жапырақты сукуленттер, алоэ, сүттіген. құмды шөлде өсетін дәнді аристид түрлері тән.

Өсімдік жамылғысында шөлді және шөлейтті өсімдік түрлері тән.

Ақ селеу (лат. *Stipagrostis pennata*)
– **астық тұқымдасының селеу туысына жататын көп жылдық шөптесін өсімдік**
Ақ селеу көбінесе құмды және құмдауыт жерлерде, орманды алқаптардағы қара топырақты аудандарда жақсы өседі. Биіктігі 30 – 40 (60) см, сабағы түбінен шоғырланған, жалаң тықыр.

4. Иран-Тұран облысы

Флорасы түрдің біршама жоғарылығымен және түр эндемизімінің өте жоғарылығымен (25%) сипатталады. Облыс үшін аканториман түрлері, астра тұқымдасынан көбенеұйрық тән. Облыстың батыс бөлігі Иран-Тұран флорасының қалыптасуындағы негізгі орталықтардың бірі. Мұнда жүзгін, кермек, аконтолимон, жусан, қызғалдақ, жуа, сарыгүл т.б эндемиктер көп

Қызғалдақ-
(лат. Tulipa) лалагүлдер тұ
қымдасына жататын көп
жылдық
шөптесін пиязшықты өсім
дік. Қазақстанның далалық
аймақтарында жиі
кездеседі, 32 түрі бар, оның
11 түрі – Бұлардың биіктігі
3 – 50 см. Сабағы жұмыр,
тік өседі. Тамырымен
жалғасқан буынында
пиязшығы болады

Пайдаланылған әдебиеттер:

***1. Сағындықов Ж. Өсімдіктер геолграфиясы.
Алматы.,1997.***

***2. Байтенов М.С. Флора Казахстана, том 1,2.
Алматы,1999.***

3. Смирнов А. Мир растений. Москва, 1981.

***4. Прозорова Т.А., Черных И.Б. Биоразнообразиие
растительности парка.***

***5. Павлов Н.В. Эндемические и реликтовые растения
Казахстана. В сб. «Ботаника в Казахстане», Алма-
ата.***